

УДК 140:7.038.6

О. В. Чаплінська,

кандидат філософських наук, доцент

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

chaplinskay@ukr.net

ORCID: 0000-0002-9702-6906

Ж.-Л. НАНСІ : ФІЛОСОФСЬКІ РОЗДУМИ ПРО ТІЛО

У статті проаналізовано філософське розуміння тіла французьким філософом Ж.-Л. Нансі. Визначено, що він вирізняє тіло як цілісну єдність змісту, засобу для означення і форми для метафори. Тіло утримується логікою зовнішнього / внутрішнього на межі. Воно є корпусом-зібранням і реалізує себе у "місці зустрічі", де відбувається "себе-тебе торкання". Філософ стверджує, що йдеться про володіння тілом, а не про власність над ним, оскільки не тільки я володію тілом, але і воно володіє мною. Будучи експозицією, тіло прагне випускати власне письмо.

Ключові слова: французький постмодернізм, самість, тіло, корпус, експозиція, дотик.

Постановка проблеми. Комплексно-гуманітарні студії тілесного буття людини з особливою інтенсивністю почали розвиватися від початку ХХ ст., що було обумовлено популярністю і здобутками філософської антропології, психоаналізу і "філософії життя". Кінцевого окреслення вектори дослідження тілесності набули завдяки напрацюванням феноменології, екзистенціалізму, герменевтики, семіотики та ін. Тому і не дивно, що тілоцентризм обійняв лідерську позицію у філософії та культурі постмодернізму (знаковими у цьому контексті є праці Р. Барта, Ж. Бодрійяра, Ф. Гваттарі, Ж. Дельоза, Ж. Деріди, Ж.-Л. Нансі, М. Фуко). Сучасні стратегії осмислення тіла мають множинні варіації, кожна із яких націлена не на тіло в цілому, а на його тілесний фрагмент. За такого підходу можемо радше говорити про певний "маркер" тілесності "плоть", "шкіру", "обличчя", "мускули", при цьому кожен із них є об'єктом маніпуляції: чи сексуальної, чи косметичної, чи телевізійної, чи спортивної. Філософія постмодернізму акцентувала на тому, що будь-яка характеристика тіла постає продуктом соціального маніпулювання, а саме тіло уже не організм, а соціальний конструктор. До того ж, політична ідеологія, яка перформатує культурні і соціальні інтереси та потреби, націлена саме на тіло. Постмодерністи в основному зосередились на культурних дискурсах "тіла тексту", "тіла манекену", "тіла робота", "тіла без органів" і так далі. "Тіло зворушене, що торкається, тендітне, уразливе, вічно змінне, вислизуючи, невловиме, що розтає від ласок чи ударів, тіло без шкірки, жалюгідна шкіра, натягнута над печерою, де кидається наша тінь..." [1: 138]. Не зважаючи на ґрунтовність і масштабність досліджень, йому щораз вдається вислизнути від комплексного означення і цілісного осмислення.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Історико-філософський екскурс осмислення тіла в різні історичні періоди демонструє величезну кількість наукових досліджень як вітчизняних, так і закордонних авторів. Умовно можна виділити три вектори розуміння тіла у сучасній українській філософії: інтерпретація тіла у культурологічній, філософській та історико-філософській площинах; гендерні дослідження; переосмислення тіла у соціальному контексті. Проблема тіла і тілесності, що артикульована у працях французьких постмодерністів, стала предметом студій О. Вербицької, Л. Газнюк, О. Гомілко, О. Грицанової, Ю. Доброносової, В. Ільїна, І. Карівця, С. Куцепал, М. Можейка, В. Табачковського, В. Ярошовця та інших. Проте доводиться констатувати, що поза увагою залишились роздуми французького філософа-постмодерніста Жана-Люка Нансі, виняток становлять праці Д. Міхеля, О. Петровської, В. Подороги, Г. Тульчинського, В. Семенкова. Відтак, у сучасній українській філософії на сьогодні залишаються малодослідженими філософські праці Ж.-Л. Нансі, що присвячені ролі та місцю тіла людини.

Мета статті – розкрити особливості філософського розуміння тіла Ж.-Л. Нансі.

Виклад основного матеріалу. У творчості відомого французького філософа Жан-Люка Нансі простежується вплив філософських ідей Р. Декарта, І. Канта, Г. Гегеля, Ф. Ніцше, М. Хайдегера, Ж. Деріди. Розуміння тіла Ж.-Л. Нансі викладає у своїй основній праці "Corpus", яка з'явилась після перенесеної ним операції з пересадки серця і отримала відповідне зацікавлення та обговорення. На нашу думку, спонуку до написання "Corpus" а влучно окреслив сам автор: "моїм основним, керівним наміром була спроба заново досягнути "картезіанську" істину "тіла" у самих надрах, у серцевині "гуссерліанської" чи "мерло-понтівської" істини "плоті" [2: 219]. Крім того, вважаємо, що власний досвід і переживання філософа у післяопераційний період також вплинули на написання роботи.

Варто зауважити, що сам стиль філософування Ж.-Л. Нансі викликав неоднозначну оцінку. Одним із перших свої міркування щодо цього висловив В. Подорога, готуючи питання і нотатки для бесіди з французьким філософом у 1996 р.: "Якщо використання мови для думки, до якої я (мається на увазі до мови – О.Ч.) звичний, передбачає наявність завершеної фрази чи кількох фраз – так вибудовується прийнятна "логічна форма" тексту – то, читаючи і перечитуючи твій текст, бачиш, що поряд із

горизонтальним рухом йому властивий ще вертикальний вимір, – використання мови іде на еліптичному рівні, коли простежується і стає значимою не просто вимова окремого звука, але і його властивість повернути слово (поняття) до його етимологічних витоків чи пов'язати з іншим, що виникає раптово із самого зв'язку, розриву і "смерті" початкового слова, при цьому знайдене слово може так само раптово розпастися, знову пов'язатися із сусіднім і так далі" [2: 17–173]. На думку російського філософа, читач опиняється перед дилемою як сприймати текст "Corpus": а як нову концептуальну диспозицію – логоса чи як нову мову висловлювання – поезис, адже "жодної ієрархії, жодної підпорядкованості, жодного виведення одного з іншого – все підкорено цій блискучій грі, де будь-яке слово зрівнюється з сусіднім чи тим, якому воно протистоїть, де воно легко заміняється протилежним і не має відношення до попереднього ("категоріального") значення" [2: 174]. У відповідь на це сам автор зауважив, що поставив собі за мету написати такий текст, який би погано піддавався операції означування, аналогічно до того, як "моє тіло є моє вислизання-від-мене-самого" [2: 172–173]. Завдяки цьому, вважаємо, оприявнюється методологічна настанова Ж. Дельоза і Ф. Гваттарі, за якою потрібно виробити "іншу манеру читання", а сам текст сприймати як втілення нецентрованої та асоціальної ризоми, яка завжди перебуває посередині, поміж речей, являє собою поміж-буття.

Враховуючи вище зазначене, наголосимо, що манера викладу "Corpus" а цілком відповідає тенденціям постмодерного філософування і певною мірою наближає її до літературної творчості: "Для Нансі, як і для багатьох французьких філософів кінця ХХ століття, філософська практика схожа до літературної діяльності. Але філософія і література не співпадають між собою. Спільне для них – письмо, а різниця у тому, що філософ через письмо намагається помислити межі нашого людського досвіду. Таким чином, для Нансі філософія зводиться до активної роботи зі створення таких творів, які б дозволяли нашій свідомості отримати найбільшу поживу для роздумів" [3: 77–78]. До того ж, читаючи "Corpus", відчувається присутність інших філософів, наприклад Е. Гуссерля, М. Хайдегера, М. Мерло-Понті, але водночас відсутні звичні цитування, що дозволило В. Семенкову підкреслити: "І тим не менше "Corpus" – це саме філософія, але філософія у певному регістрі. В цій роботі зроблений певний дослід із трансформації філософського дискурсу, а точніше – вихід за межі сформованого філософського дискурсу" [4: 101]. Зазначені дискусії щодо "Corpus" а підкреслюють актуальність та значимість цієї праці, адже сам Ж.-Л. Нансі постає у якості віртуозного скриптора (у бартівському розумінні), котрий зайнятий письмом-цитуюванням. Цілком закономірно, що саме письмо для нього є продовженням тіла, тіло виявляє себе продовжуючись, тіло як таке місце, яке "потребує продовження" [2: 50], що здійснюється через комунікацію, письмо, технічні винаходи.

Беззаперечним є той факт, що філософське осмислення тіла притаманне кожному періоду історії філософії, в межах яких сформовано значну кількість ідей, аргументів і підходів, зокрема етно-фоно-фалло-логоцентризму щодо тіла, але: "Попередники Нансі писали про машиноподібні тіла (Декарт), про тіла експлуатованих (Маркс), про трагічні тіла (К'еркегор), про тіла, яким притаманна воля до влади (Ніцше), про тіла без органів (Арто), про бажуючі і агонізуючі тіла (Батай), нарешті, про тіла, що піддаються дисциплінарним репресіям (Фуко) чи про тіла, які уособлюють досвід соціальної приналежності (Бурдье). Однак, у кінцевому рахунку, мова у всіх йшла зовсім не про тіло, а, відповідно, про місцезнаходження душі у живому організмі, про класове гноблення, про існування, про страждання, про трансгресію, про наглядаючу і караючу владу чи про розподіл ресурсів у суспільстві. Всі ці теми стали фігурами попереднього філософського дискурсу, якому Нансі протиставив дискурс тілесності" [5: 179]. Осмислюючи тіло, Ж.-Л. Нансі імпонують міркування Ж. Дерріди і Р. Барта стосовно того, що тіло не піддається розшифруванню. Абсолютно не потрібен процес дешифрування, більше того, він неможливий через очевидність та відсутність правил розуміння: "У тілі нема нічого, що потребувало би розшифрування, крім того, шифр тіла є саме це тіло – незашифроване і протяжне" [2: 74]. В цілому, доповнивши міркування Ж.-Л. Нансі ідеями М. Фуко і М. Мерло-Понті, отримуємо один із цілісних для французького постмодернізму підхід, за яким тіло є носієм смислів, більше того для Ж.-Л. Нансі воно є і джерелом смислів.

Відштовхуючись від класичних міркувань Ж.-Л. Нансі переосмислює дуалізм тіла і душі. Перш за все він не погоджується з платонівським розумінням тіла як гробниці душі. Водночас йому не зовсім імпонують висновки Декарта, за якими тіло функціонує автономно і незалежно від душі. Для Ж.-Л. Нансі тіло не визначає певну субстанцію, воно визначає саму відмінність, завдяки чому може диференціюватися "зовнішнє" і "внутрішнє". Тіло у такому ракурсі не є відмінним від чого-небудь, воно саме відрізняє і відрізняє себе. Відрізняючи себе, воно відрізняє певну самість – воно відрізняє себе як "самість" – і уже на засадах цього вирізняє два устрої і два регістри, котрі постають один перед одним як "внутрішнє" і "зовнішнє" [1: 123]. Душа може бути як внутрішнім, так і зовнішнім об'єктом: будучи зовнішньою вона співпадає з іматеріальною значимістю, а будучи внутрішньою вона ідентична іматеріальності, котра репрезентується як "глибина душі" чи деяка "сокровенність" совісті й афектів. Продовжуючи розмисли, філософ зазначає: "Тіло є відношення, посередництвом якого можна отримати відсилання від внутрішнього до зовнішнього, але відмінність, що визначається цим відношенням, не

розділяє тіло і душу як дві субстанції: це відмінність єдиного і неповторного суб'єкта з самим собою" [1: 124]. Фактично лінія тіла, з одного боку, розмежує внутрішнє і зовнішнє, а, з іншого – дає їм змогу доторкатись один до одного. Глибина буття тіла є постійним зовні найінтимнішого всередині. Таким чином, у трактуванні Ж.-Л. Нансі дуалізму душі і тіла іманентні відмінність, розкриття і гетерогенеза омоусії (використавши термін тринітаристської теології, філософ має на увазі невпинне збудження і перетворення, котре розповзається, ділиться і розгортається у взаємодії матерії тіла, його душі і його духа).

Екстраполюючи ідеї соціальної філософії Ж.-Л. Нансі на одиночного індивіда, не можемо залишити поза увагою спів-буття на межі. Запропонована ним унікальна логіка внутрішнього / зовнішнього утримує в єдності саме на межі. Витоки такого трактування О. Петровська вбачає із не до кінця розвиненого М. Хайдеггером положення про "Mit-Sein" [6: 123]. За Ж.-Л. Нансі, у цій логіці відсутнє домінування чисто зовнішнього чи чисто внутрішнього, натомість присутня логіка, яка утримує в єдності на межі і те, й інше. На цій межі виникають сингулярності, які відрізняються від суб'єкта, оскільки останній є досить стійкою і замкненою в собі одиницею. У такому аспекті простежується схожість із дельозівським розумінням її як форми індивідуалізації на рівні станів чи смислових порогів. Сингулярність у інтерпретації Ж.-Л. Нансі трактується як випадкове, рухоме і унікальне утворення, що перебуває на окресленій межі, й, водночас, зумовлює конкретність ситуативних положень, їх детермінованість і випадковість, забезпечує можливість для самовияву суб'єкт дискурсивних відносин.

У своїх антропологічних міркуваннях Ж.-Л. Нансі подекуди по відношенню до тіла вживає поняття *виставка* або *експозиція*, але це не означає, що тіло демонструється для представлення і оцінки. Тобто мова йде про форму спрямованості і те, що він називає перебуванням на межі, є такий спосіб існування, коли внутрішнє і зовнішнє дані у своїй одночасності або коли те, що здається самим потаємним і внутрішнім, приходить до нас ззовні. Внутрішнє і зовнішнє даються на межі одночасно, і це передує моменту, коли людина зустрічається з іншою людиною, здійснюючи захват, привласнення, розгляд [6: 126]. Крім того, філософ уточнює, що виставка тіла також означає подвійний рух "поза-себе" і "для-себе", що, власне, розкриває природу і структуру самості. Я знаходить себе у тілі, переживає себе в ньому. *Nos est enim corpus meum* (Це ж є тіло моє) – постійне німе утвердження одиночної присутності суб'єкта. Воно утримує в собі кілька вагомих логічних акцентів. По-перше, "це" утверджує все те, що виставляє суб'єкт перед іншими. По-друге, "моє тіло" вказує на володіння, а не власність: я володію своїм тілом, поведжуся з ним як хочу, а воно, в свою чергу, володіє мною (тягне мене, відштовхує, обмежує, затримує). По-третє, "*corpus*" – тіло-корпус є зібранням частин, членів, зон, станів і функцій. (До речі, продовжуючи філософську дискусію з В. Подорогою, у 2005 р. Ж.-Л. Нансі написав текст "58 свідчень про тіло", де одним із пояснень назви тіло-корпус може бути арифметична дія 5+8 – це п'ять членів (руки, ноги і голова) плюс вісім зон тіла: спина, живіт, череп, обличчя, сідниці, стать, анус, горло).

Тіло є поліморфним оксюмороном: внутрішнє / зовнішнє, матерія / форма, гомо- / гетерологія, моє / ніщо... Воно є показником: тут, зовсім близько, там, достатньо далеко... Справжнє тіло, за Ж.-Л. Нансі, найчастіше голодне, пригнічене, понівечене, неспокійне, але інколи танцююче, усміхнене (фактично продовжується постмодерне розуміння тіла як такого, що панікує, зникає, агонізує), "тіло – наша оголена тривога" [2: 29], бо "онтологія тіла = вписування у буття. Існування звернене зовні (там немає адреси, немає призначення, і тим не менше (але як?) є одержувач: я, ти, ми, тіла, нарешті). Екзистенція: тіла суть існування, сам акт екзистенції, буття. Тіло – не сутність, не явище, не плоть і не значення. Тіло – бути-виписаним" [2: 43].

Будь-яке тіло прагне "виписувати власне письмо", посередництвом котрого розкривається динаміка, просторова протяжність і наповнюваність процесу означення. До появи тексту тіло не існує, воно формується текстом у його часовому розгортанні. У розумінні Ж.-Л. Нансі процес означення становить собою своєрідний триптих: тіло як зміст – тіло як засіб для означення – тіло як форма для метафори. По-перше, тіло як згусток смислів презентується у якості суб'єкта і є "самовиробництво, творення тіла, котре пропонує себе у повному об'ємі (*en corps*)", іншими словами, я себе творю, я бачу себе з боку. По-друге, тіло як засіб для означення виступає як інструмент і є невиснажливим ресурсом тіл, самих по собі переповнених значеннями, що створені виключно для того, щоб означати. Тіло реалізує себе у "місці зустрічі", де відбувається "себе-тебе торкання", тобто дотик до себе через іншого (подекуди можемо спостерігати символізацію тіл, що досягається завдяки емоційній реакції на фізичний, енергетичний і духовний інваріанти дотику, наприклад, тіло Квазімодо чи Дон Жуана). Варто зауважити, що концепт дотику постає як один із домінуючих у "*Corpus*" і. По-третє, тіло як форма для метафори виступає у якості об'єкта і постає перед нами як вимисел, гра уявлень, що, безумовно, зворушує (страх і співстраждання, сміх і міміка). Таким чином, Ж.-Л. Нансі стверджує, що триптих тіла реалізується у якості суб'єкта творення, об'єкта творення та інструмента творення.

Як уже зазначалося, для французького філософа тіло мислиться як межа думки і отримує означення *corpus*. Цим фактично підкреслюється, що і на сьогодні тіло залишається корпусом не тільки складових частин, але і знань, іншими словами відбувається мислення тіла, мислення посередництвом текстів, "це і

є та тканина, із якої ми виткані", що "включає в себе повний корпус Великої Енциклопедії Науки, Мистецтва і Філософії Заходу" [2: 27]. Тіло розуміється як мозаїка / поєднання різних текстів. Перш за все це тексти А. Арто, Дж. Джойса, М. Пруста (вони відіграють роль віртуального тіла, що подорожує у просторі і часі; їхні живі тексти торкаються до читача, спонукають сприймати їхню присутність; для означення цього Ж.-Л. Нансі вводить поняття "мислити тілом", тобто робити свій власний текст тілом – корпусом відчуттів і рухів). Водночас він застерігає про амбівалентну природу тіла: "Знак-самого-себе і самотність знака: така подвійна формула тіла при всіх його станах і можливостях, які ми за ним визнаємо" [2: 103].

Висновки та перспективи подальших досліджень проблеми. Отже, французький постмодернізм у онтологічному вимірі констатує наявність трьох модусів існування тіла у світі: тіло як "буття-для-себе", тіло як "буття-для-іншого" і тіло як "буття-як-об'єкт" (такий модус, коли я існує для себе як пізнане іншим у якості тіла). Прирівнюючи тіло до нескінченного тексту, Ж.-Л. Нансі продовжує розвивати ідеї Ж. Деріди і Р. Барта, М. Фуко і М. Мерло-Понті. Для нього тіло може виступати у формі смислу, який не піддається розшифруванню, або знака, в якому втрачається смисл. Постійне утвердження єдиної моєї присутності передається фразою "це є тіло моє", з уточненням, що "моє тіло" вказує на володіння без легітимації. Лінія тіла є межею зовнішнього / внутрішнього. Воно завжди є тим, що письмом виписує, читання тіла це дотик, прагнення дотику, але в жодному разі не розшифрування. Ж.-Л. Нансі стверджує, що тіло не може бути "моїм" тілом: "Я ніколи не пізнаю свого тіла, я ніколи не пізнаю себе у якості тіла..." [2: 55], тим самим залишаючи поле для подальших філософських рефлексій щодо тіла.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Нансі Ж.-Л. Тело: вовне или внутри. Пятьдесят восемь показаний о теле [Электронный ресурс] / Жан-Люк Нанси. – Режим доступа : http://www.intelros.ru/readroom/siniy_divan/sinij-divan-9/10420-telo-vovne-ili-vnutri-pyatdesyat-vosem-pokazaniy-o-tele.html.
2. Нанси Ж.-Л. Corpus / Жан-Люк Нанси / Сост, общ. ред. и вступ. ст. Е. Петровская. – Москва : Издательство Ад Маргинем Пресс, 1999. – 255 с.
3. Михель Д. В. Жан-Люк Нанси в мире Corpus'a / Д. В. Михель // Вестник Самарской гуманитарной академии. Серия "Философия. Филология." – 2006. – № 1 (4). – С. 77–87.
4. Семенов В. Е. "Corpus" Жан-Люка Нанси : экстремальный телесный опыт как опыт экстремального дискурса / В. Е. Семенов // Вестник Санкт-Петербургского государственного университета культуры и искусства. – 2013. – № 2 (15) – С. 99–104.
5. Ашкерова А. Ю. Ж.-Л. Нанси как антрополог современности / А. Ю. Ашкерова // Человек. – 2000. – № 5. – С. 179–184.
6. Петровская Е. В. Теория образа / Петровская Е. В. – М. : РГГУ, 2010 – 281 с.

REFERENCES (TRANSLATED&TRANSLITERATED)

1. Nansi Zh.-L. Telo : vovne ili vnutri. Pyatdesyat vosem pokazaniy o tele [Body : Outside or Inside. Fifty-Eight Indications of the Body] [Elektronnyy resurs] / Zhan-Lyuk Nansi. – Rezhym dostupu : http://www.intelros.ru/readroom/siniy_divan/sinij-divan-9/10420-telo-vovne-ili-vnutri-pyatdesyat-vosem-pokazaniy-o-tele.html.
2. Nansi Zh.-L. Corpus [Corpus] / Zhan-Lyuk Nansi / Sost, obshch. red. i vstup. st. E. Petrovskaya. – Moskva : Izdatelstvo Ad Marginem Press, 1999. – 255 s.
3. Mikhel D. V. Zhan-Lyuk Nansi v mire Corpus'a [Jean-Luc Nancy in the World of Corpus] / D. V. Mikhel // Vestnik Samarskoy gumanitarnoy akademii. Seriya "Filosofiya. Filologiya." [Samara Humanitarian Academy Bulletin. Line "Philosophy. Philology."]. – 2006. – № 1 (4). – S. 77–87.
4. Semenov V. E. "Corpus" Zhan-Lyuka Nansi : ekstremal'nyy telesnyy opyt kak opyt ekstremalnogo diskursa ["Corpus" by Jean-Luc Nancy : Extreme Body Experience as an Experience of Extreme Discourse] / V. E. Semenov // Vestnik Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo universiteta kul'tury i iskusstva. [Bulletin of St. Petersburg State University of Culture and Arts] – 2013. – № 2 (15). – S. 99–104.
5. Ashkerov A. Yu. Zh.-L. Nansi kak antropolog sovremennosti [J.-L. Nancy as Modern Anthropologist] / A. Yu. Ashkerov // Chelovek [Human] – 2000. – № 5. – S. 179–184.
6. Petrovskaya E. V. Teoriya obraza [The Theory of Image] / Petrovskaya E. V. – M. : RGGU, 2010. – 281 s.

Чаплинская О. В. Ж.-Л. Нанси: философские размышления о теле.

В статье проанализировано философское понимание тела французским философом Ж.-Л. Нанси. Определено, что он понимает тело как целостность содержания, инструмента для означивания и формы для метафоры. Тело удерживается логикой внешнего / внутреннего на границе. Оно есть корпусом-собранием, и реализует себя в "месте встречи", где происходит "себя-тебя касание". Философ утверждает, что речь идет о владении телом, а не о власти над ним, поскольку не только я владею телом, но и оно владеет мной. Будучи экспозицией, тело хочет выписывать собственное письмо.

Ключевые слова: французский постмодернизм, самость, тело, корпус, экспозиция, касание.

Chaplinska O. V. J.-L. Nancy: Philosophical Thoughts about the Body.

The article analyzes the philosophical understanding of the body by French philosopher J.-L. Nancy. Equating the body to the infinite text, J.-L. Nancy continues to develop the ideas of J. Derrida, R. Barthes, M. Foucault and M. Merleau-Ponty. For him, the body can take the form of intent, which is not exposed to decrypt or sign, which lost meaning. Permanent establishment of a single presence is told by phrase "this is my body". J.-L. Nancy, trying to understand the "cartesian" true "body" at the heart of "husserlian" or "merlot-pontian" true flesh, wrote a "Corpus". In this work he reinterprets the dualism of mind and body, says that the line of the body separates internal and external at the same time allows them to touch each other. So, actually, it is held by logic external / internal to the limit. Philosopher distinguishes body as a coherent unity of content, means to define and shape for metaphors. It is a body-assembly and realizes itself in a "meeting place" where the "self- you touch" takes place. J.-L. Nancy says that it is the possession of the body, not the ownership over it, not only because I own body, but it owns me. In his opinion, when the body is on display for presentation and evaluation, the double-movement outside- itself and for-itself happens, providing disclosure of the nature of the self. As exposure, the body tends to write its own script.

Key words: French postmodernism, self, body, corpus, exposure, touch.